

Natural Pavilion Dp6 ©Daria Scagliola & Stijn Brakkee

ONTWERPEN MET DE ELEMENTEN

Low tech
klimaatbeheersing

WAAROM LOW-TECH?

Wat er niet is, is nooit gemaakt

Wat er niet is, gebruikt nooit energie

Wat er niet is, kan nooit kapot

Wat er niet is, wordt nooit afval

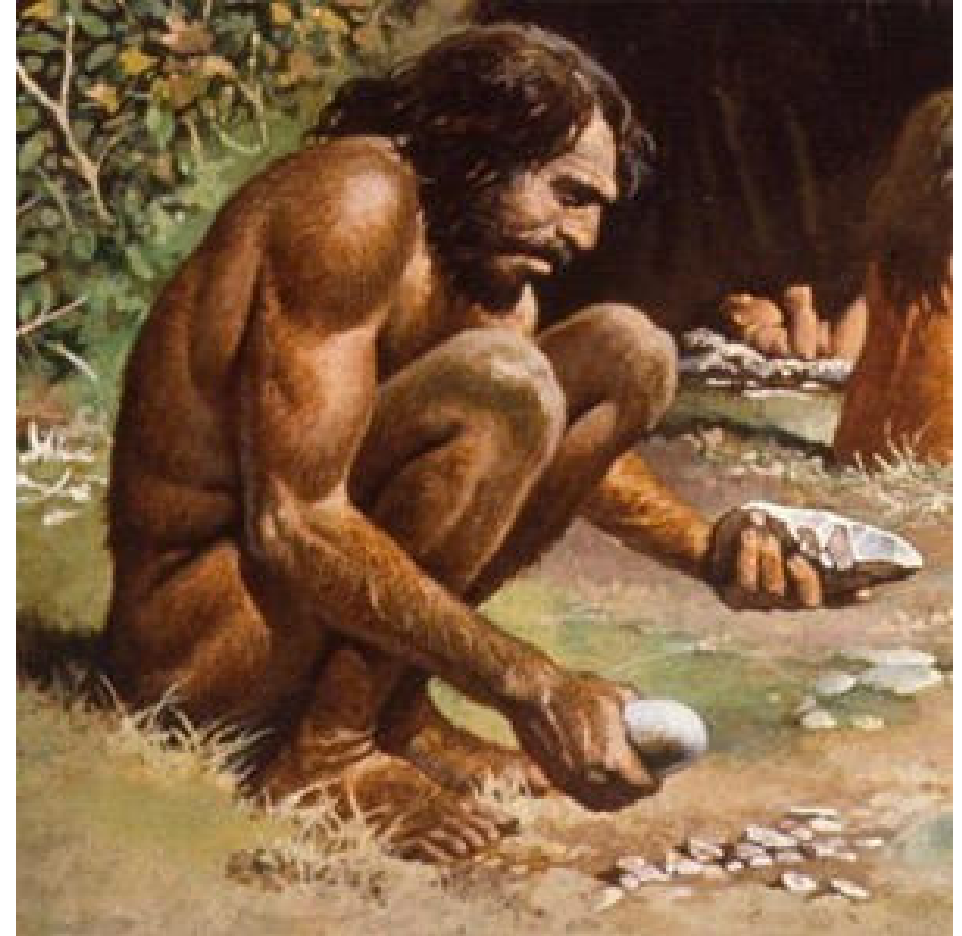

Waar komen we **vandaan?** Van grot tot **klimaatmachine**

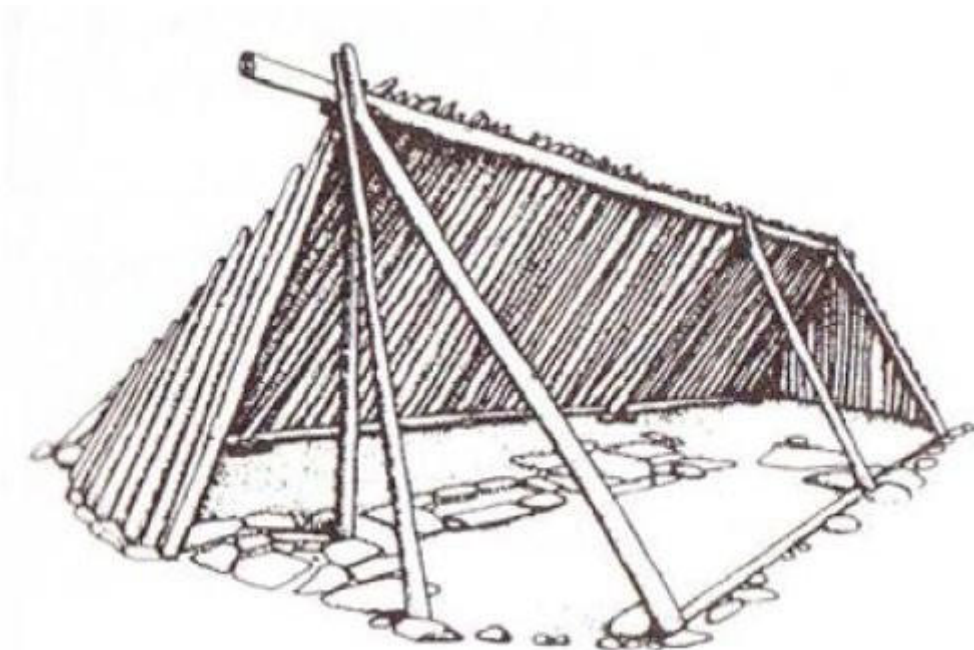
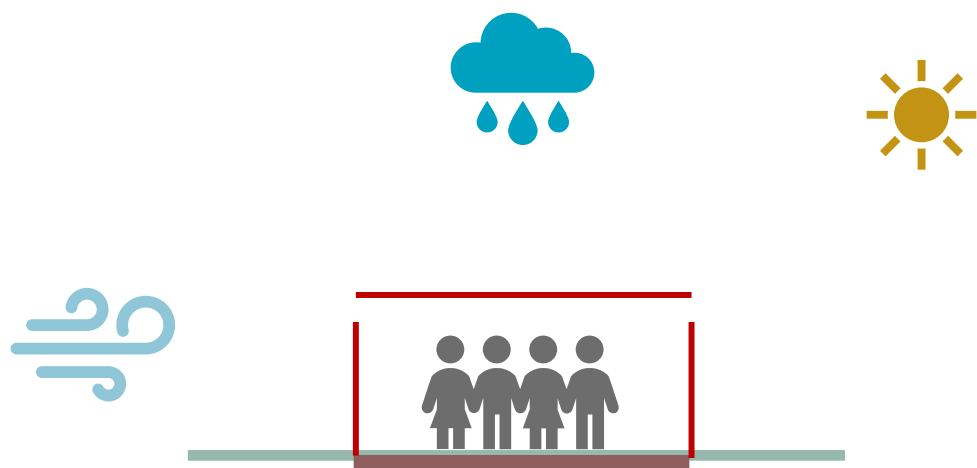
Waarom klimatiseren we?

Omgevingsinvloeden: **Neerslag. Wind. Zon.**

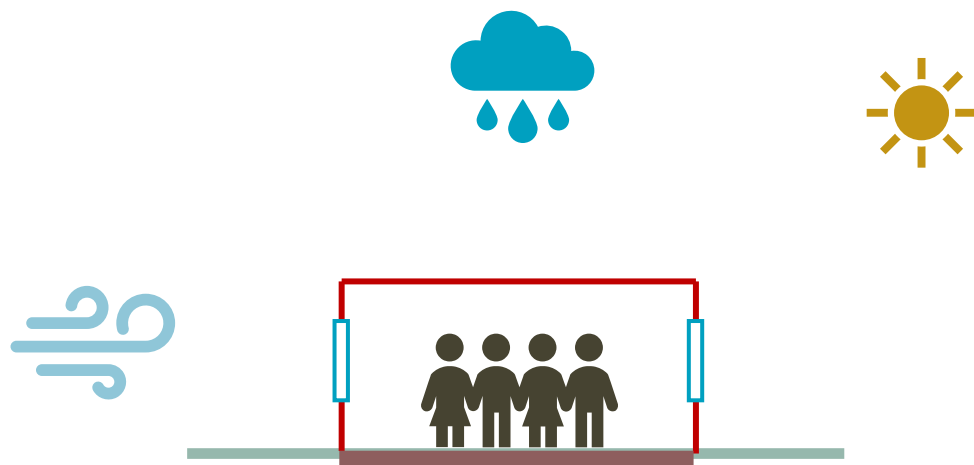
Waarom klimatiseren we?

Primitieve beschutting

Start mensheid: Beschutting tegen weer en wind.

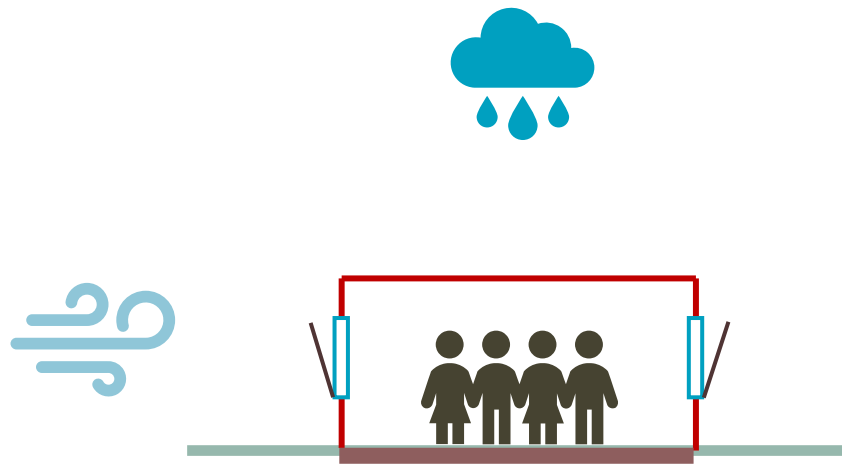
Waarom klimatiseren we?

Kleine glazen ruitjes om daglichtopening af te dekken

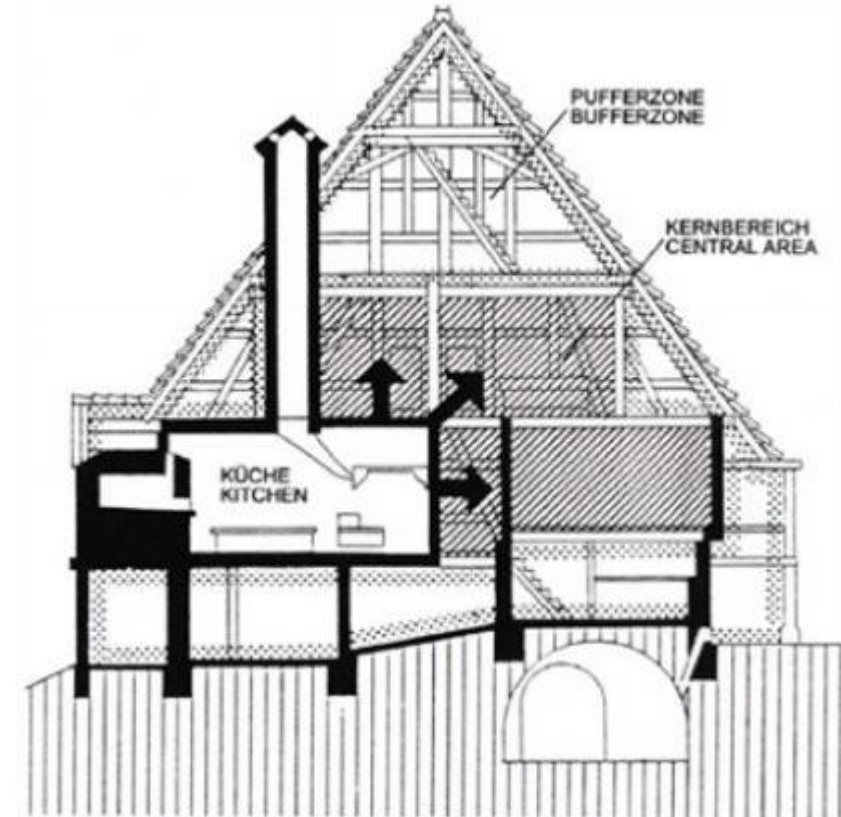
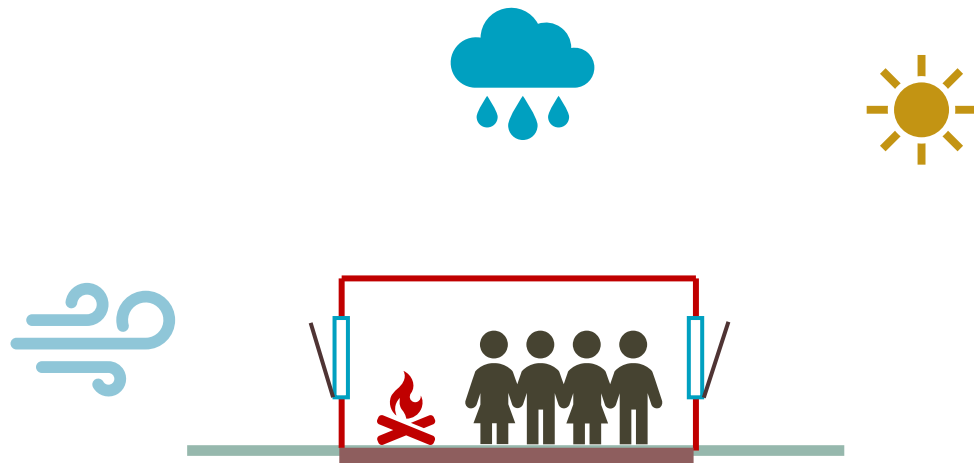
1^e eeuw v. Chr: Licht binnen laten. Openingen afdekken

Waarom klimatiseren we?

Eind 17e eeuw: Te openen ramen. Frisse lucht binnenlaten.

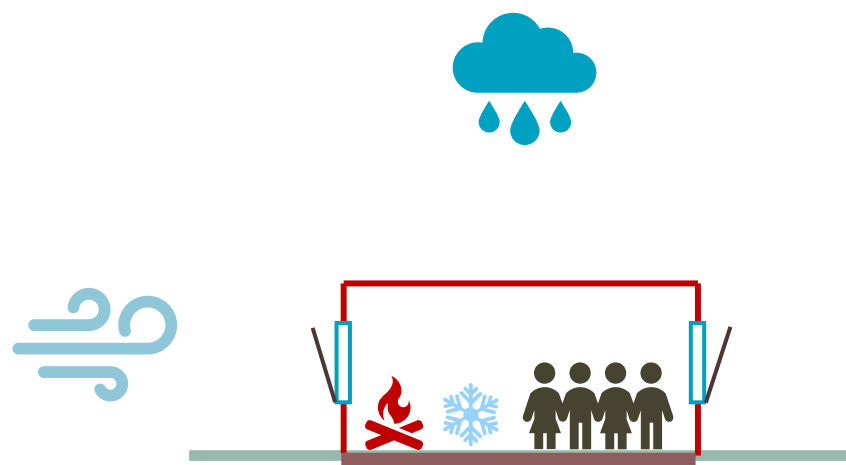
Waarom klimatiseren we?

Keukenhaard op centrale plek in middeleeuwse Europese gebouwen

2^e eeuw v. Chr: Verwarming (open vuur).

Waarom klimatiseren we?

17^e eeuw: Verkoelen.

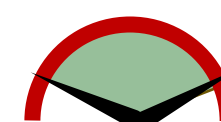
Wat doen we nu?

Energie

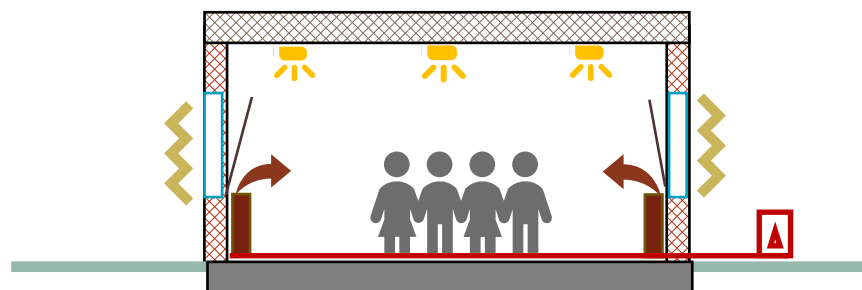

Materiaal

Comfort

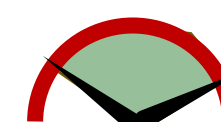
Comfort: Verwarming. Zonwering. Verlichting

Energie

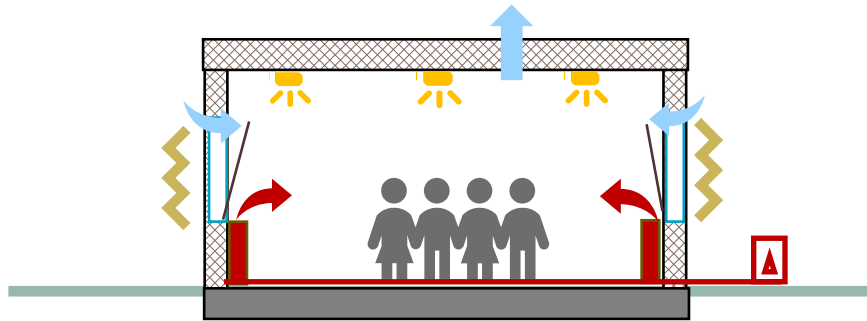
Materiaal

Comfort

Energiezuinig: Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht

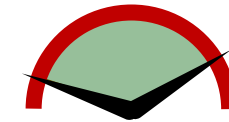
Wat doen we nu?

Energie

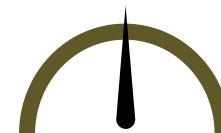
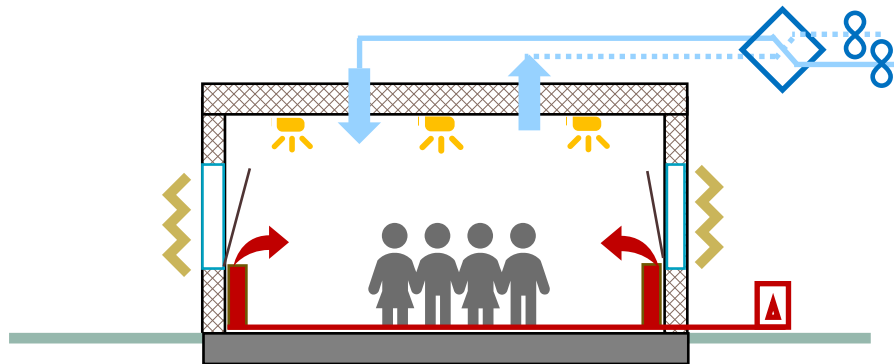

Materiaal

Comfort

Comfort: Mechanische ventilatie.

Energie

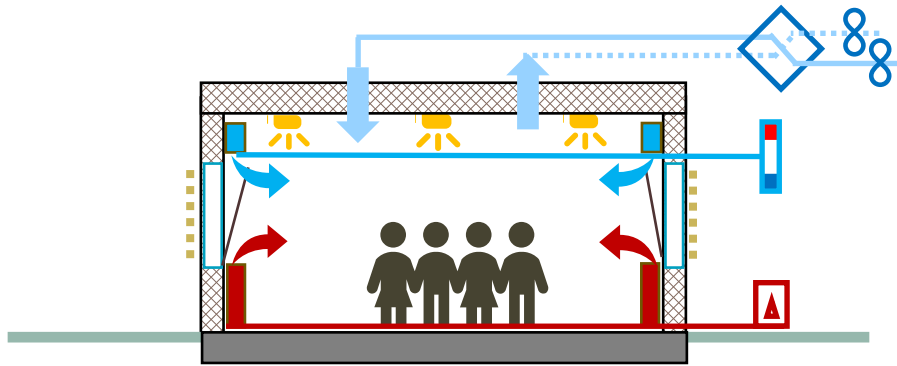
Materiaal

Comfort

Energiezuinig: Balansventilatie + WTW = te warm

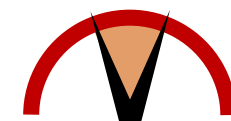
Wat doen we nu?

Energie

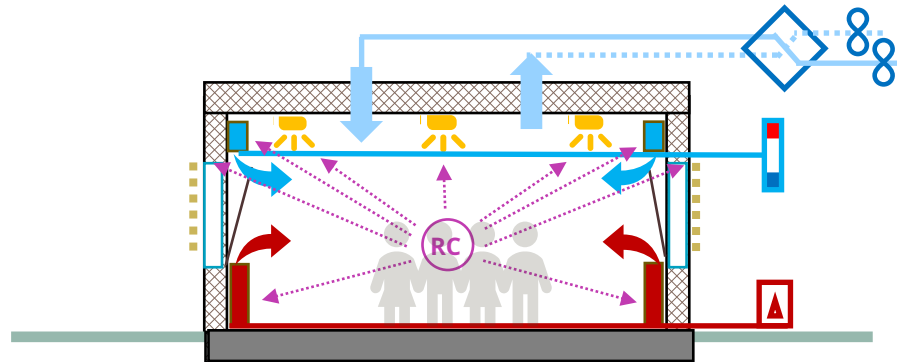

Materiaal

Comfort

Comfort: Koeling. Zonwering. Zonwerend glas.

Energie

Materiaal

Comfort

Energiezuinig: Heel veel regelingen.

Wat brengt het ons?

Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting.

Energiezuinig

isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht

Comfort

Mechanische ventilatie.

Energiezuinig

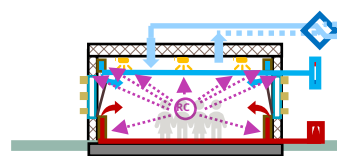
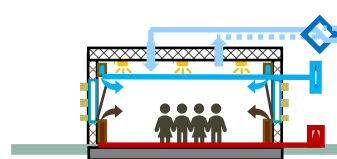
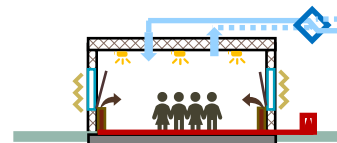
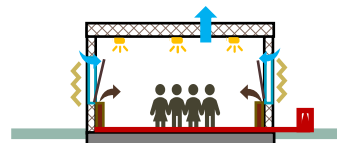
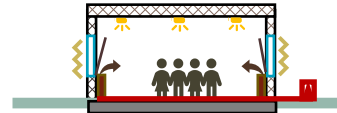
balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

koeling. Zonwering. Zonwerend glas.

Energiezuinig

heel veel regelingen.

Energie

Materiaal

Comfort

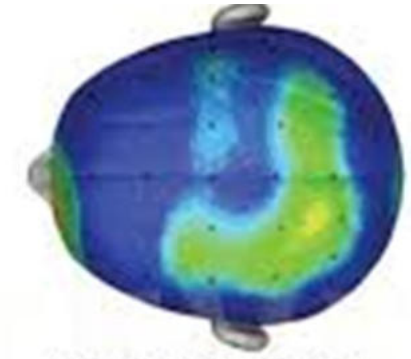
Gezondheid / productiviteit

Huidig inzicht wetenschap

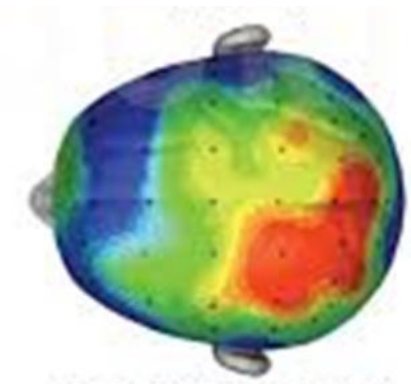
Mensen zijn niet productiever in een statische gecontroleerde omgeving.

Ons lichaam is 300.000 jaar **geprogrammeerd** op:

- **Slapen** als het warm, constant en donker was.
- **Leren en alert** zijn als het licht en dynamisch is.

Hersenactiviteit **statische omgeving**

Hersenactiviteit **dynamische omgeving**

Gezondheid / productiviteit

Natuurlijke variatie en ritme

+

Meer verbinding met buiten

=

Hoge kwaliteit

Een andere afslag!

Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting.

Energie

Materiaal

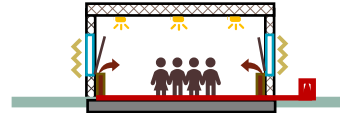

Comfort

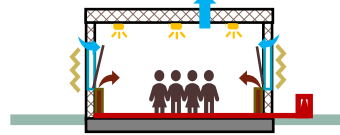
Energiezuinig

isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht

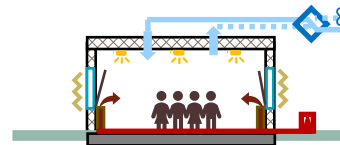
Comfort

Mechanische ventilatie.

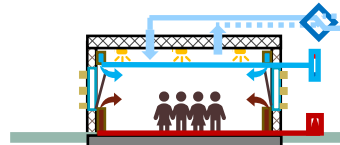
Energiezuinig

balansventilatie + WTW = te warm

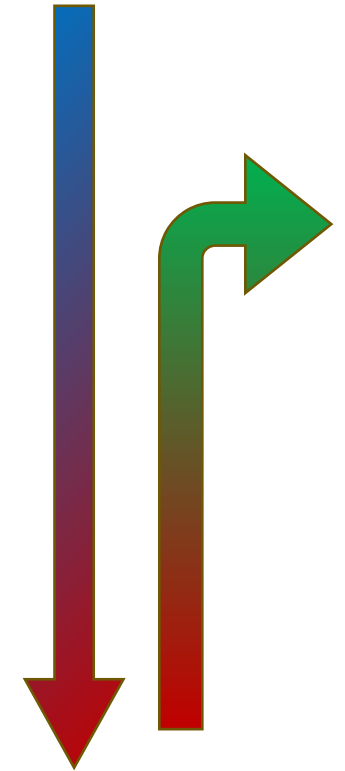
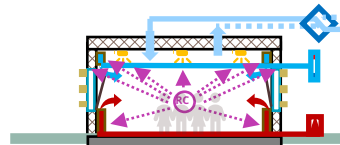
Comfort

koeling. Zonwering. Zonwerend glas.

Energiezuinig

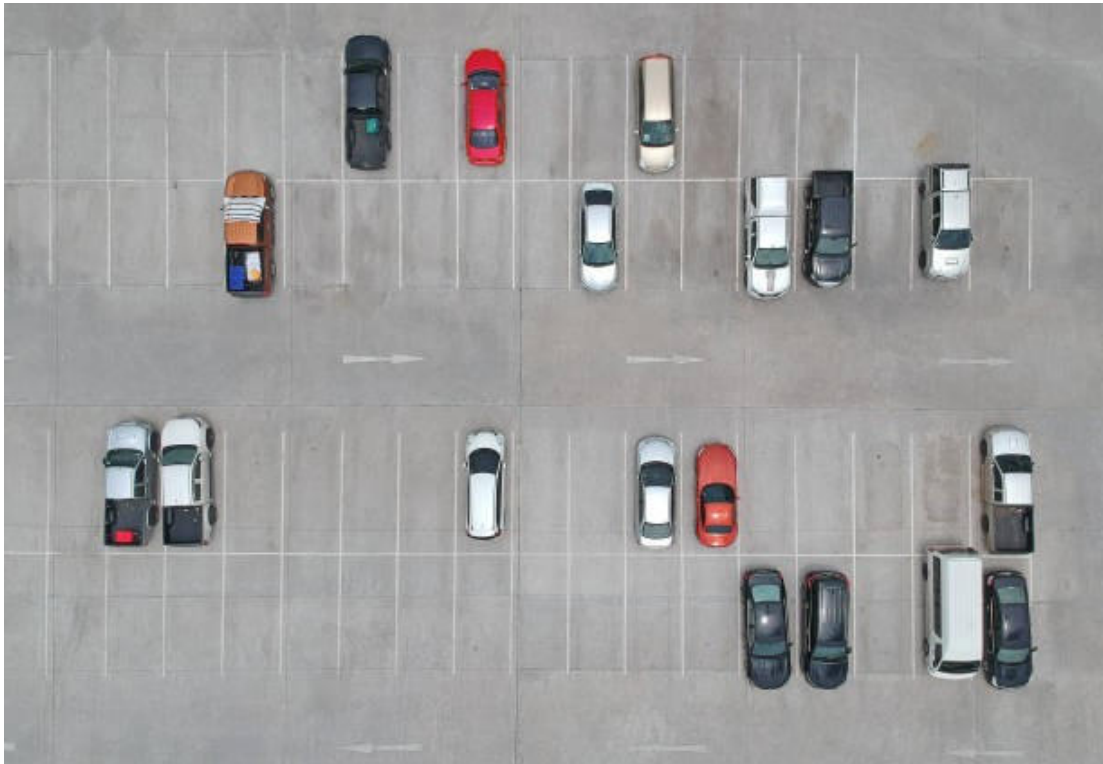
heel veel regelingen.

Stap 1. Maak van binnen het betere buiten.

Buiten beter maken

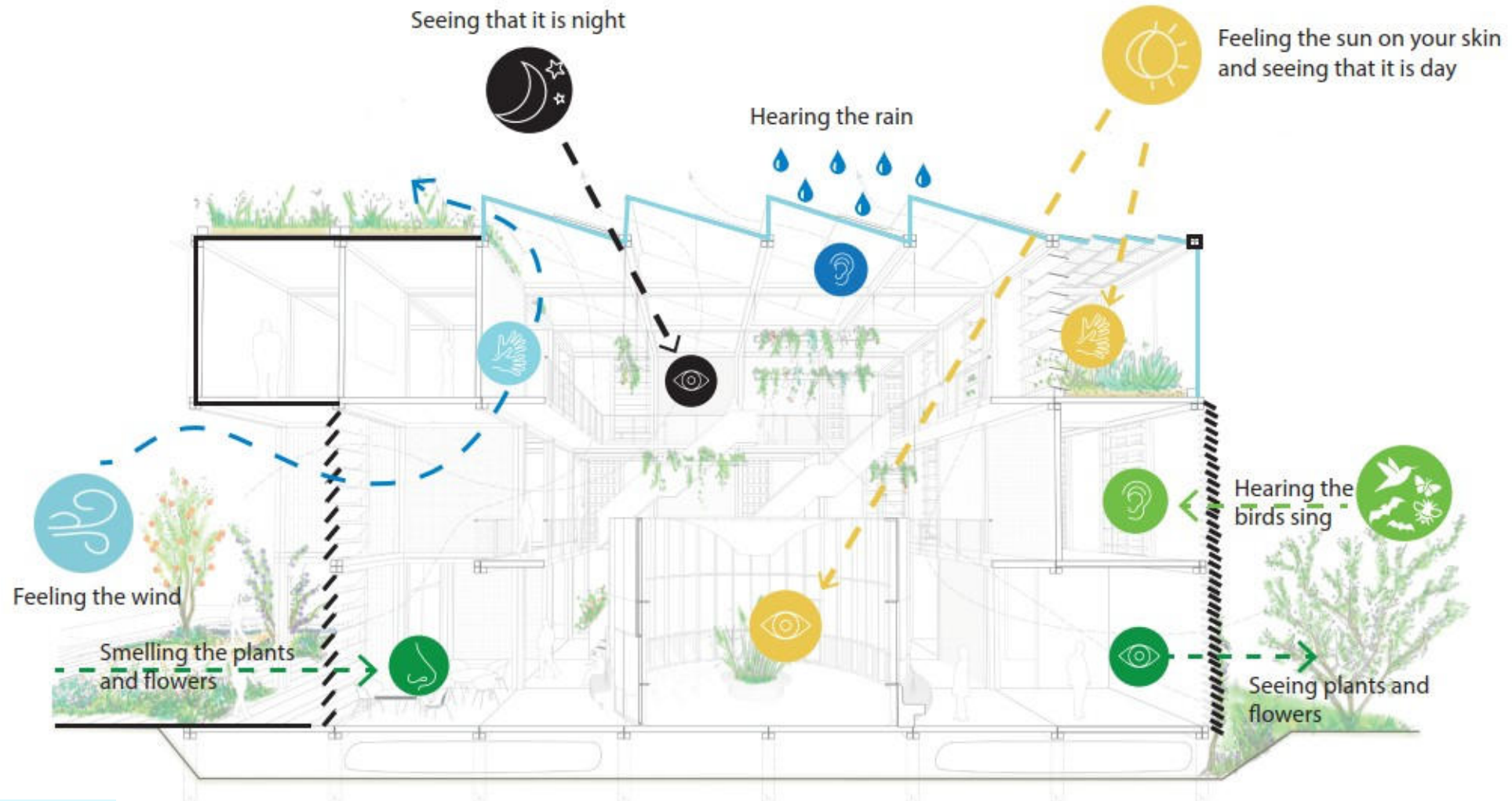
800 uur per jaar comfortabel
< 20% van de tijd overdag

Jonas - Orange architects ©Sebastian van Damme

Tot 3000 uur per jaar comfortabel
ca. 70% van de tijd overdag

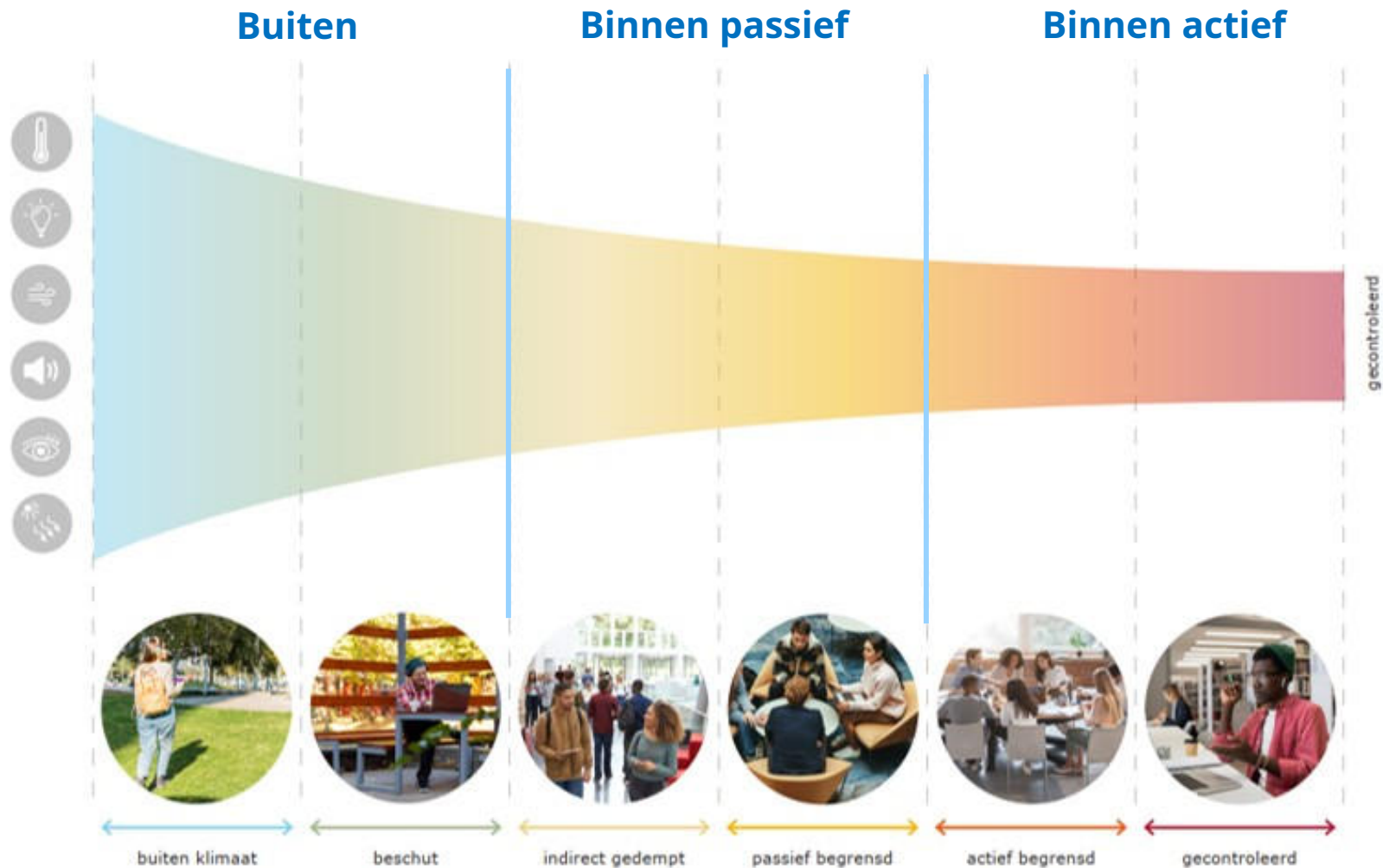
Het goede van buiten naar binnen meenemen

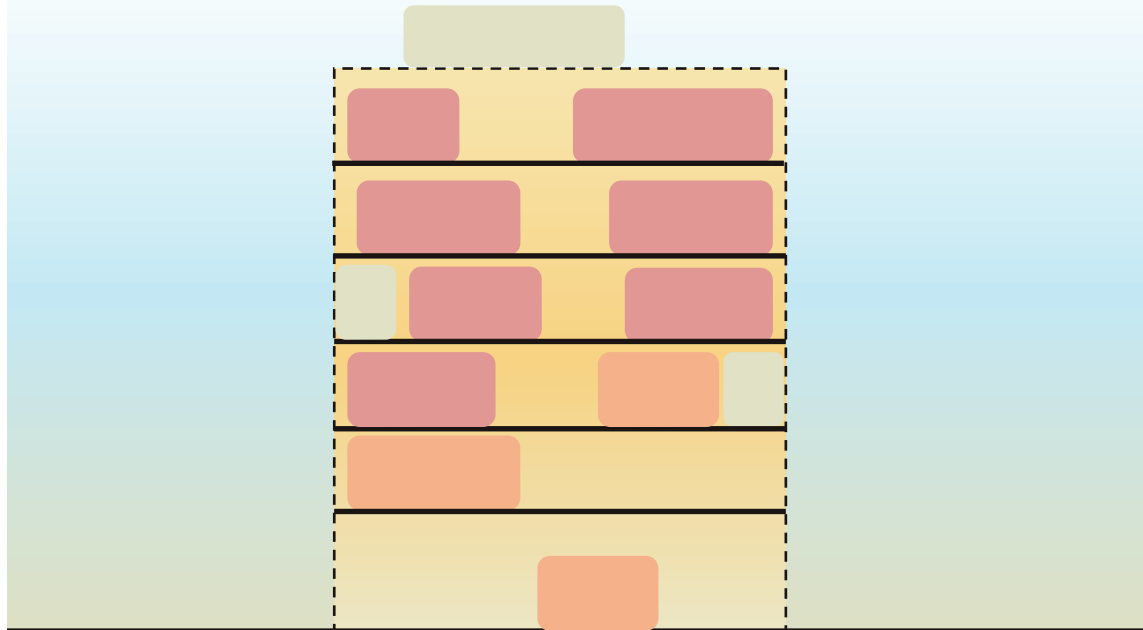
A photograph of a man with a beard and dark hair sleeping peacefully in a bed. He is wearing a white t-shirt and is lying on his side with his arms crossed. The bed has several pillows with a light-colored and dark-colored striped pattern. The background is a plain, light-colored wall.

Stap 2. Klimatiseer de mens naar zijn behoefte.

De mens klimatiseren

De mens klimatiseren

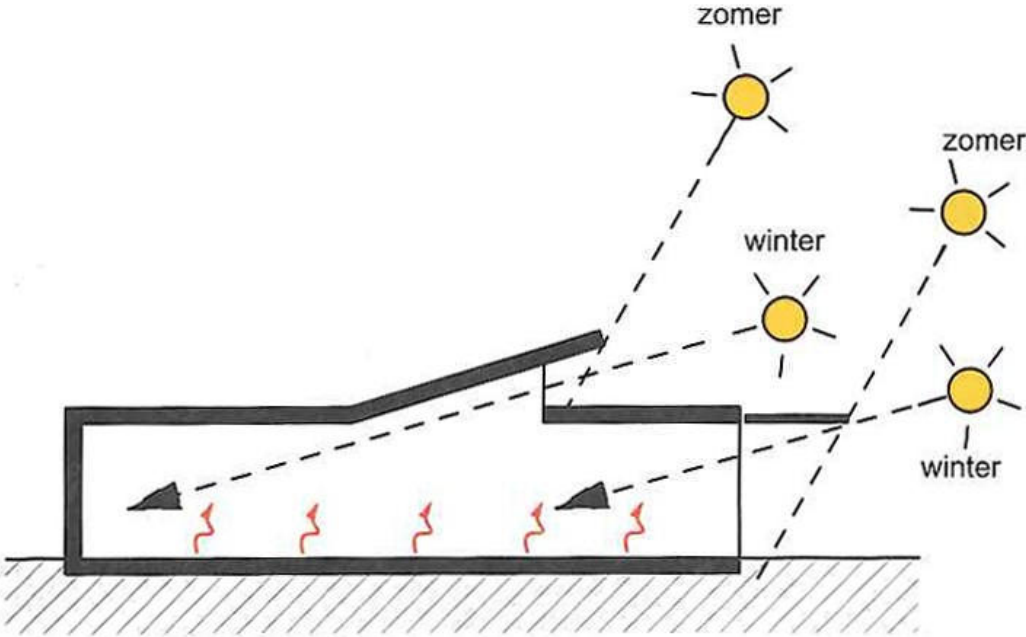
Energy Academy Groningen – Broekbakema ©Ronald Zijlstra

Natuurlijke overgang tussen binnen en buiten

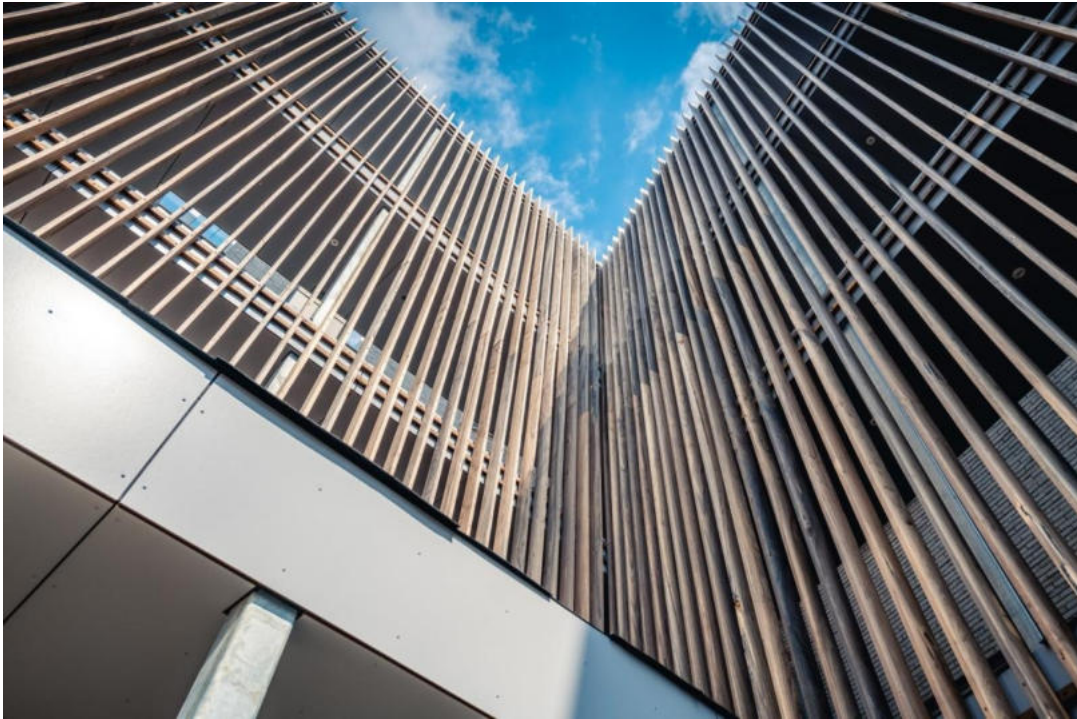

Stap 3. Ontwerpen met natuurkundige principes.

Gebruik van de zon

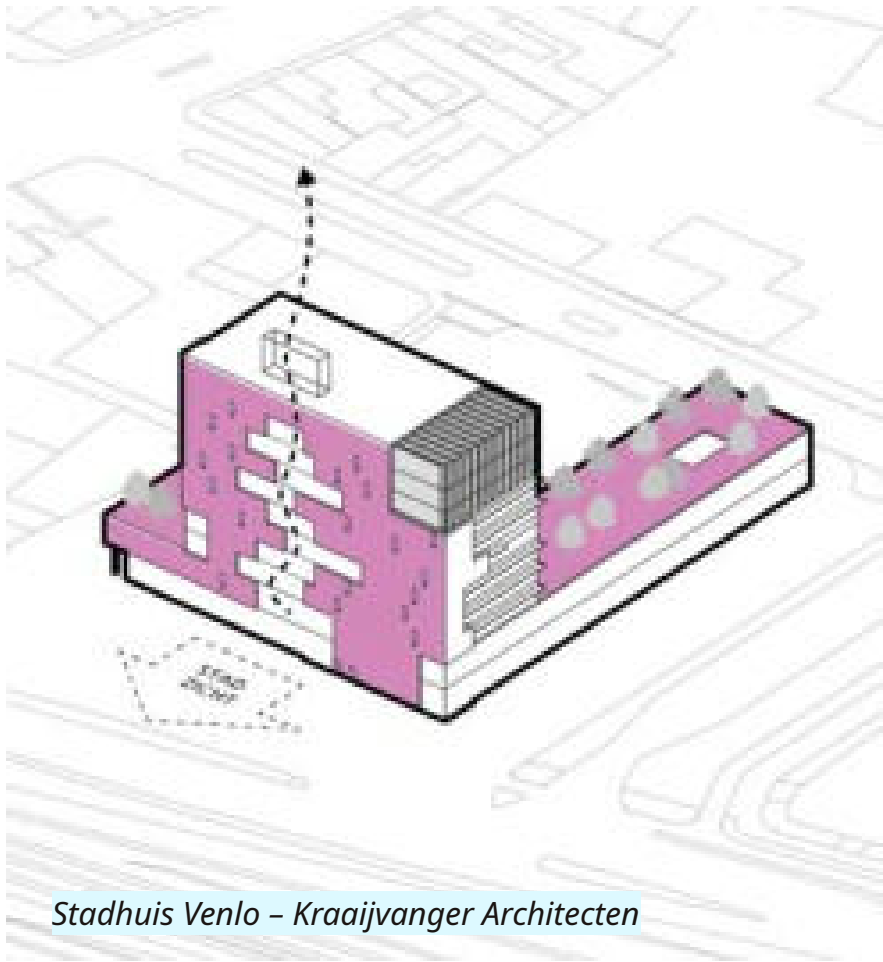

Gebruik van de zon

Gebruik van thermiek

Stadhuis Venlo – Kraaijvanger Architecten

Gebruik van bodem

Energy Academy Groningen - Broekbakema

Stap 4. Ontwerp een passend installatieconcept.

Energie

Materiaal

Comfort

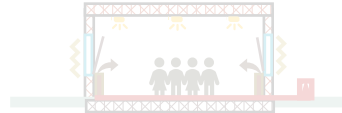
Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting.

Energiezuinig

isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht

We moeten stoppen met toepassen wat slechts *mogelijk* is.

Comfort

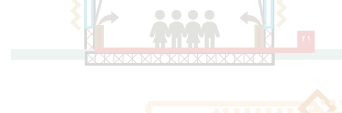
Mechanische ventilatie.

We richten ons op wat *nodig* is.

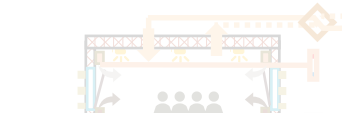
Energiezuinig

balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

koeling. Zonwering. Zonwerend glas.

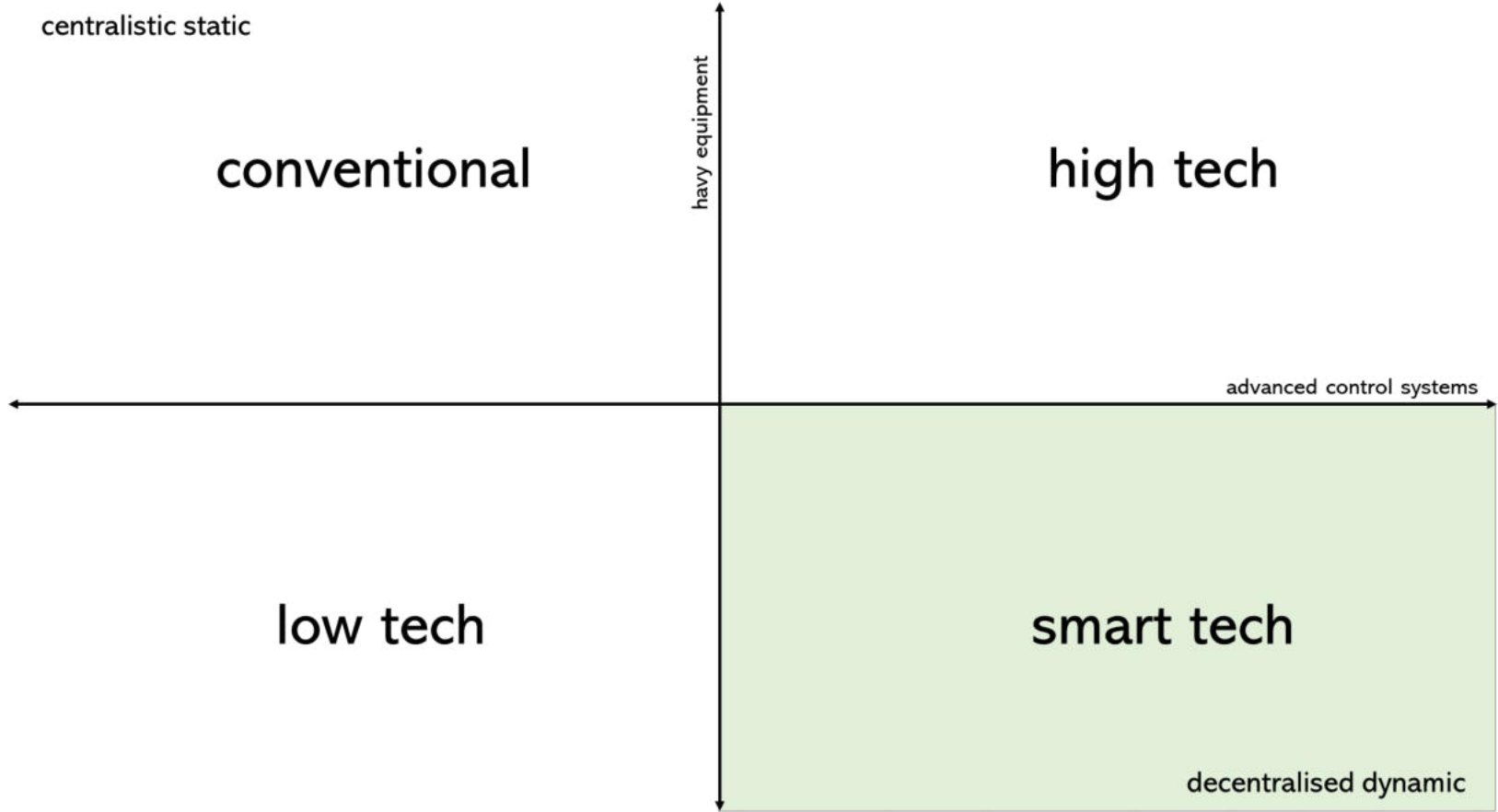

Energiezuinig

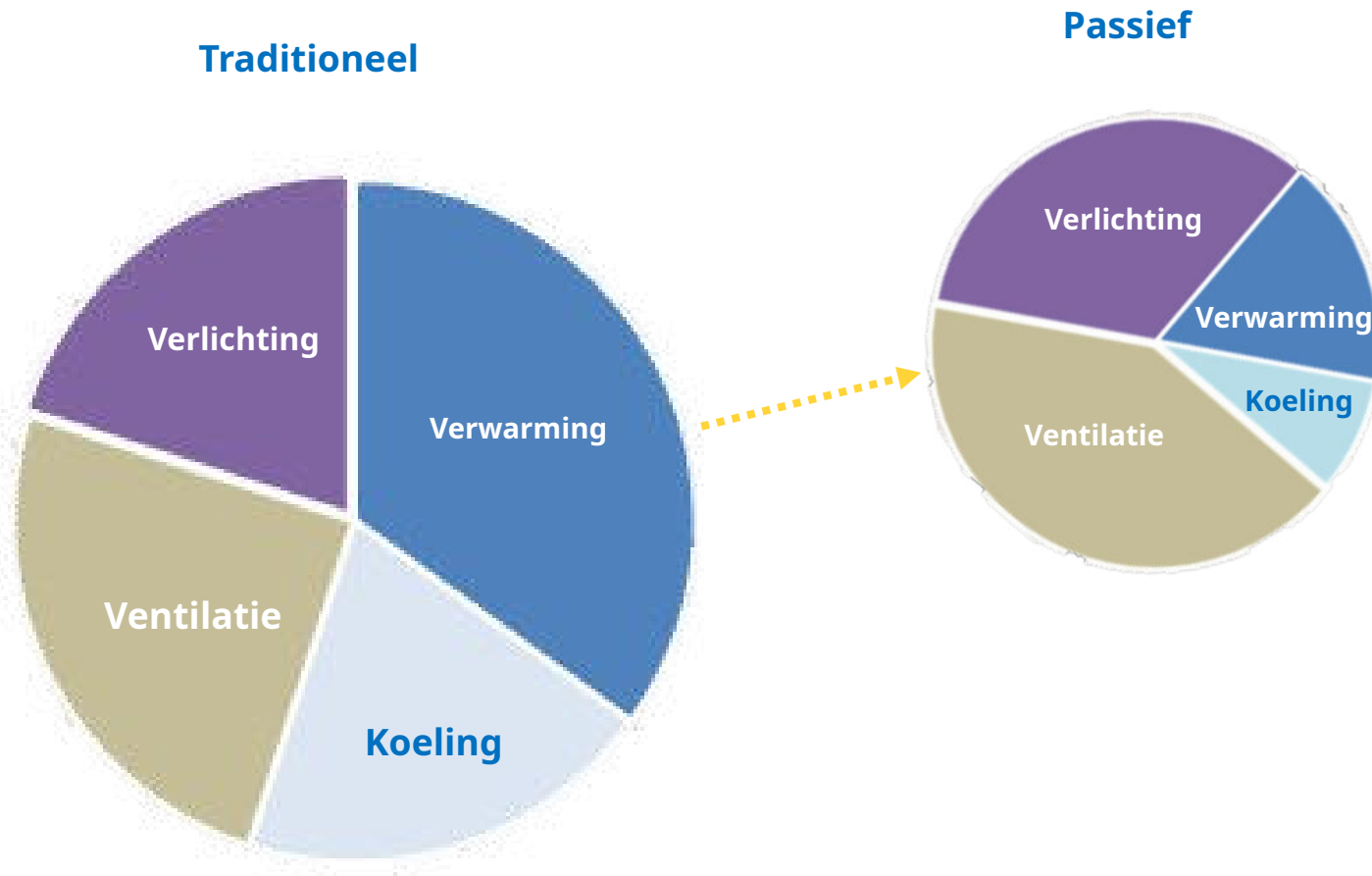
heel veel regelingen.

Smart building

Visie op installaties – verandering van vraag

- **Materiaal gebruik neemt alleen maar toe.**
- **Vraag naar elektriciteit voor ventilatie en verlichting dominant.**
- **Vraag verwarming / koeling geminimaliseerd.**
- **Zwaar tekort aan gekwalificeerd personeel.**
- **Energiewinst door innovaties nemen af.**
- **Modulaire systemen voor circulariteit.**

Visie op installaties – verandering van vraag

Neutraal maken van het gebouw wat betreft energie

Actief systeem (ventilatie) voor dynamische warmtelast

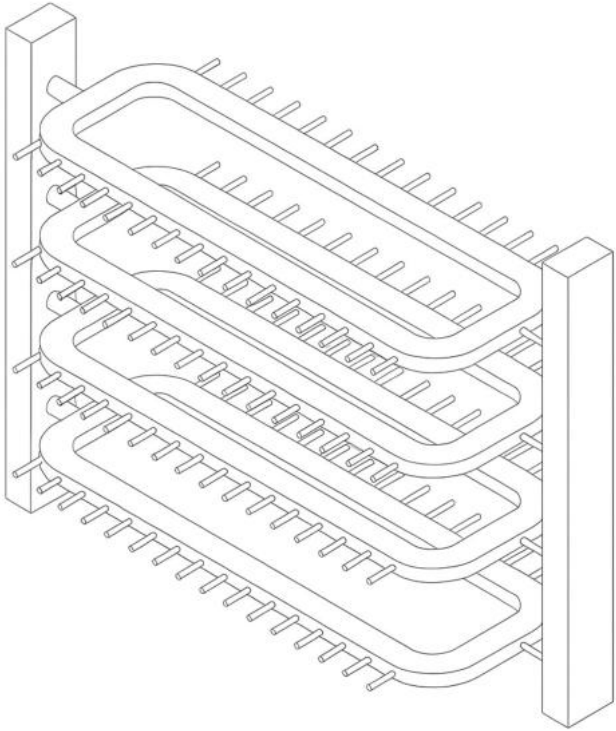
Bernoulli's principe vereenvoudigd

Totale druk = Statische druk + Dynamische druk

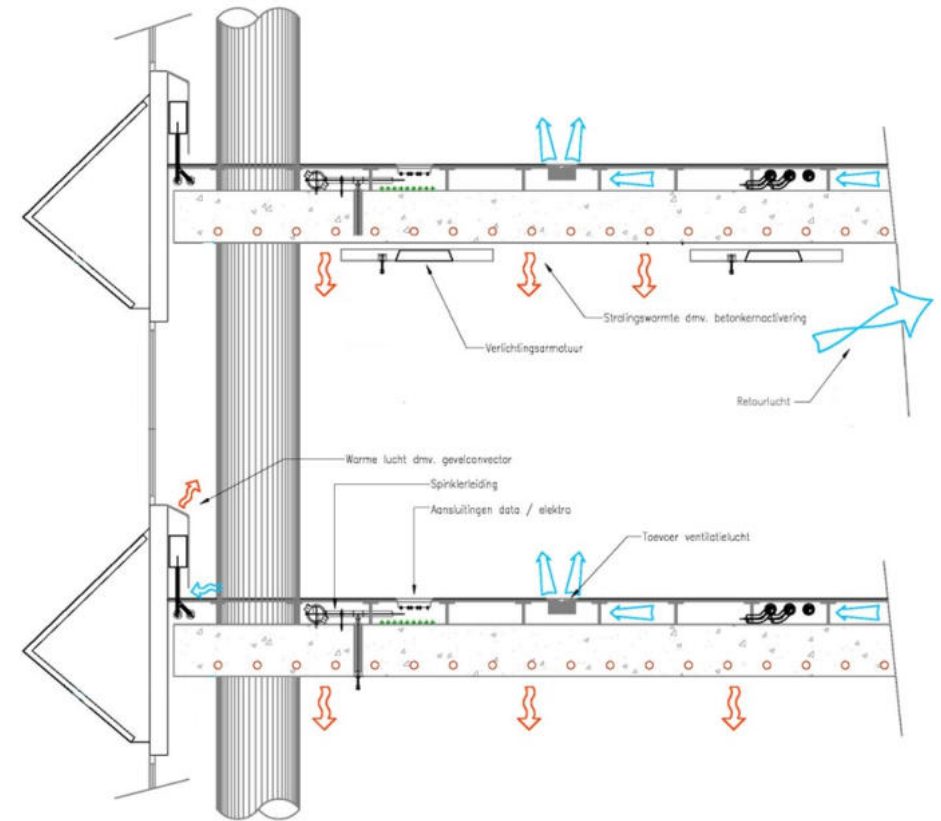
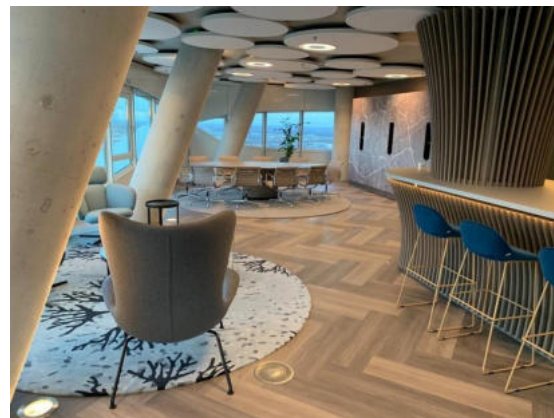
$$P_{\text{totaal}} = P_s + \frac{1}{2} \cdot \rho \cdot v^2$$

Verlies van efficiëntie!

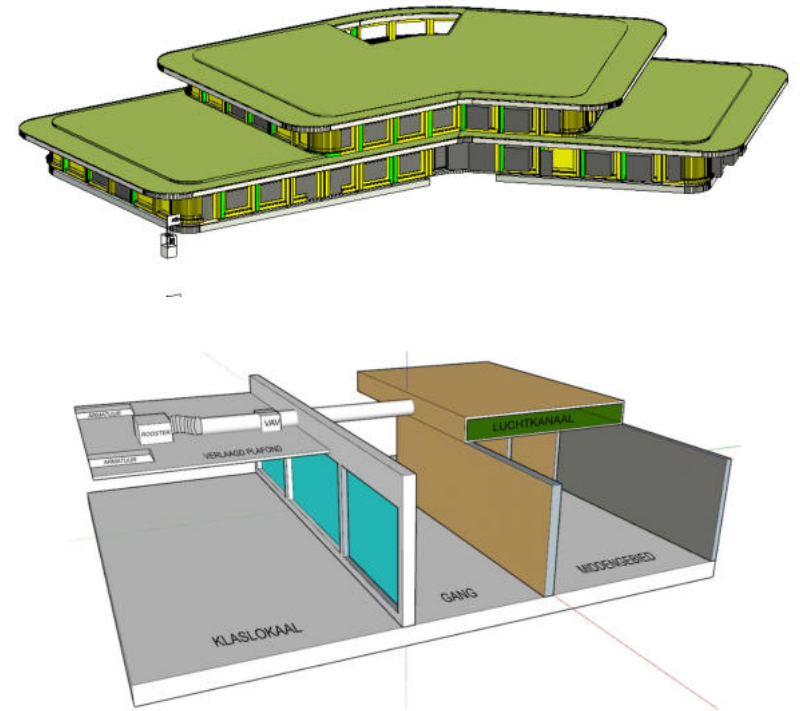
New Science Campus – Leiden

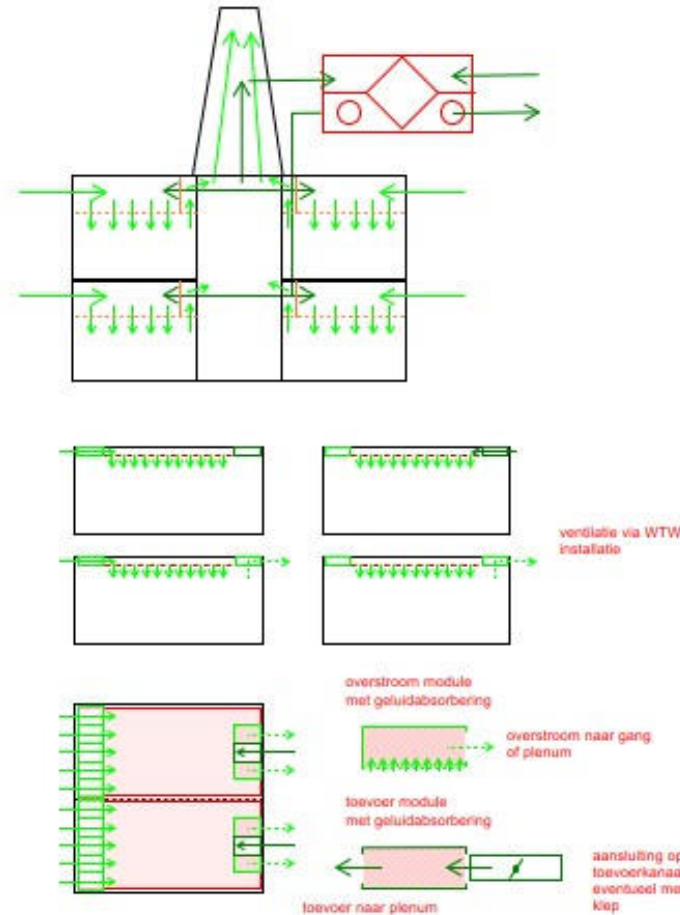
Plenumventilatie

Burgerschool Dokkum

Burgerschool Dokkum

lage druk ventilatie met nadruk op bouwkundige oplossingen van biobased materialen

solar chimney, toevoer met klepraampjes aangevuld met WTW systeem

← stroomrichting winter (mechanisch)
→ stroomrichting zomer (natuurlijk)

verwarming dmv vloerverwarming of LT radiatoren/convectoren
koeling (wanneer nodig) dmv vloerkoeling of HT convectoren

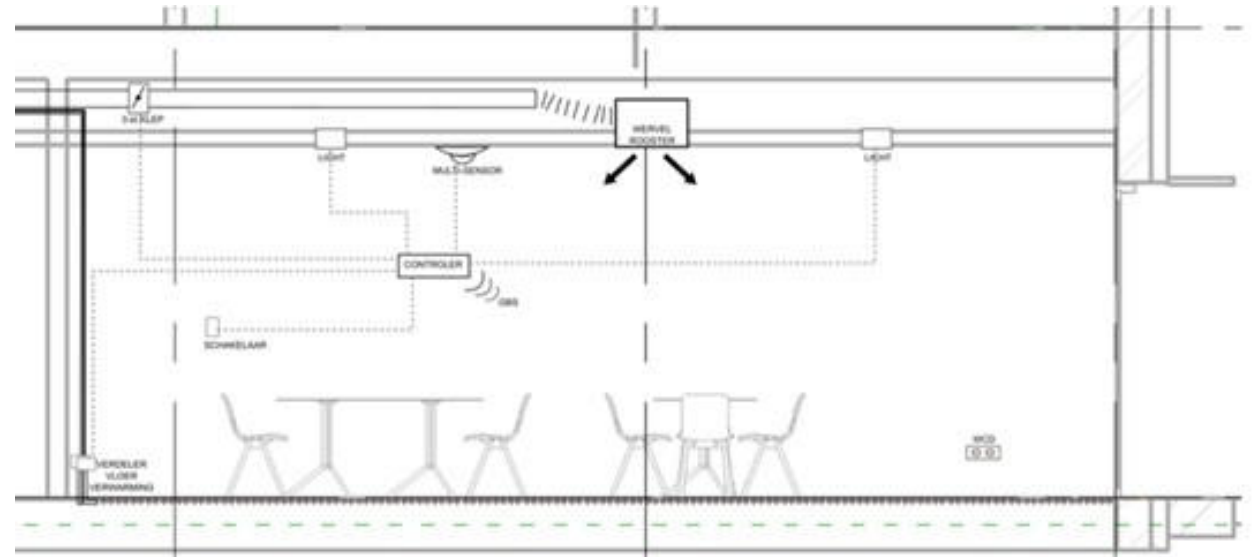
opwekking LW WP, WKO of SW

ventilatie pp 40 m3/h
warmteafgifte (kind) pp 60 W
eigen opwarming ventilatie 4,5 K
opwarming door verlichting 1 K

Smart building!

Als we een lagedrukventilatiesysteem hebben:

- We hebben een constante (statische) druk.
- En het is niet gevoelig voor veranderingen.
- **Waarom dan al die intelligentie gebruiken?**

Installatie-arm? Ja en Nee.

Lagere energievraag

Minder installaties en capaciteit door vraagreductie en eenvoud in het ontwerp.

Robuuste basis

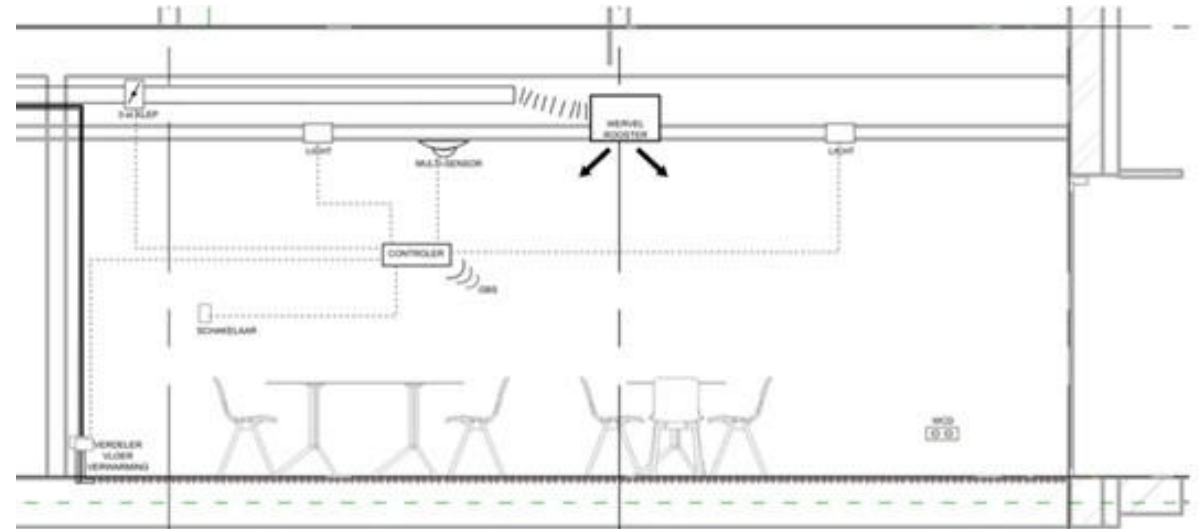
Bewuste keuze voor grotere, duurzame voorzieningen met een lange levensduur.

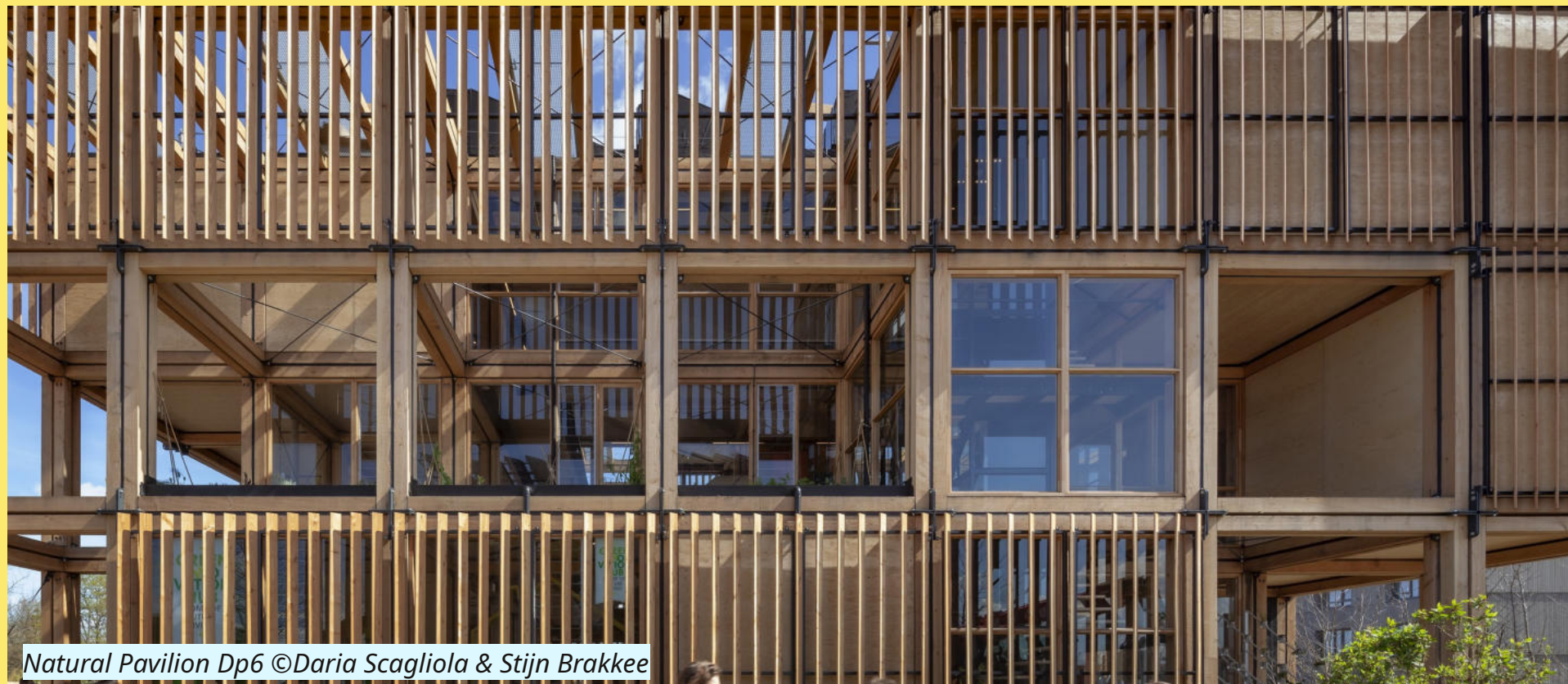
Minder regeltechniek

Geen kwetsbare, sterk geoptimaliseerde systemen zonder bandbreedte.

Flexibel en begrijpelijk

Eenvoudig aanpasbaar en uitbreidbaar, zonder specialistische kennis. Het gebouw is van de gebruiker.

Natural Pavilion Dp6 ©Daria Scagliola & Stijn Brakkee

**BEDANKT VOOR
UW AANDACHT!**